

Vårt datum
2017-04-22
Ert datum
2017-09-11

Vår beteckning
33-1908/2017
Er beteckning
N2017/05430/TIF

Näringsdepartementet
n.registrator@regeringskansliet.se
n.nationellplan@regeringskansliet.se

Angående samråd Förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029

Sveriges Geologiska Undersökning(SGU) har den 11 september 2017 fått det aktuella ärendet för yttrande. Med anledning härav framför SGU följande.

Planen innebär stora investeringar och reinvesteringar i olika projekt i hela landet, i och under marken. Geologisk och hydrogeologisk information behövs i projektens planerings- och genomförandefaser som underlag för åtgärdsval, miljökonsekvensbeskrivningar, kostnadsuppskattningar mm. I anläggningarnas förvaltningsfas behövs informationen bl. a för att hantera miljöpåverkan, t ex i samband med olyckor.

Inför planeringen av Götalandsbanan mellan Göteborg och Jönköping tog SGU fram ett informationspaket med information om berg, jord och grundvatten.
<http://resource.sgu.se/produkter/sgurapp/s1518-rapport.pdf>
<http://resource.sgu.se/produkter/sgurapp/s1703-rapport.pdf>

Diskussioner pågår för närvarande med Trafikverket om en motsvarande satsning för utredningsområdet för järnvägsbygget mellan Lund och Hässleholm. SGU föreslår att ett avtal träffas mellan myndigheterna för att säkerställa att uppdaterad geologisk information sammanställs och finns tillgänglig inför genomförandet av större väg- och järnvägsprojekt.

I samband med planering och genomförande av byggprojekt tas det fram en mycket stor mängd information om marken och undermarkens egenskaper samt om grundvattnet. All denna information utgör en rik kunskapsbank som skulle kunna komma till nytta för många andra ändamål än inom projektet. Dessvärre återanvänds denna information endast i mycket lite omfattning idag. Det finns fler orsaker till detta, främst kan nämnas upphovsrättsliga begränsningar och bristande tillgänglighet. SGU anser att det skulle ge stora samhällsekonomiska

33-1908-2017
2017-11-27

Organisationsnr 202100-2528



vinster om informationen kunde göras allmänt tillgänglig och föreslår att Trafikverket ges i uppdrag att, samverka med SGU, säkerställa att så blir fallet.

Större väg- och järnvägsprojekt kommer att kräva stora mängder ballastmaterial. Vid anläggning av järnväg på betongplatta finns särskilda behov av ballast med specifik kvalitet som det råder brist på i många regioner. SGU anser att möjligheten att ta fram sådant material på ett hållbart sätt och utan konflikter med miljömål måste utredas innan beslut tas om den typ av investering.

Hållbara stadsmiljöer är ett bra initiativ och vi vill framhålla det arbete SGU gör med Trafikverket, Stora Projekt – Teknik, Miljö och Fastighet och Boverket om hållbar undermarksplanering. Där det nu finns en förstudie publicerad. Även de diskussioner SGU har med Trafikverket om att ta hand om och återanvända tidigare gjorda geotekniska eller hydrogeologiska undersökningar har ett hållbarhetsperspektiv.

I förslaget till nationell plan för transportsystemet 2018-2029 finns höga ambitioner vad det gäller att minska transportsektorns miljöpåverkan och bidra till en hållbar utveckling. Detta liksom målsättningen kring skydd av vatten är bra. Det är samtidigt viktigt att höga ambitioner och mål får genomslag i förverkligandet av planen.

Det måste tydliggöras i kommande planer som används för att styra och prioritera i kommande projekt att konstaterade konflikttytor mellan infrastruktur och vattenförekomster måste åtgärdas och hanteras så att inte nya problem kan uppkomma.

SGU noterar att Trafikverket genomfört en funktionsbedömning av ett antal genomförda åtgärder för vattenskydd och konstaterar att många av dessa inte skötts ordentligt över tid vilket kan medföra att deras funktion inte är fullgod vid en olycka. SGU anser att det är viktigt att vattenskyddsåtgärderna underhålls och att det sker en löpande kommunikation med räddningstjänst etc. så dessa kan agera på ett effektivt sätt vid behov. Det är positivt att Trafikverket börjat med att riskbedöma konfliktsträckor mellan väg/järnvägsnät och grundvattenförekomster. SGU anser att det är viktigt att arbetet fullföljs för att skapa en fullständig bild av omfattningen av behovet av åtgärder.

Vidare anser SGU att Trafikverket, vid anläggningar där grundvattnet påverkas genom åtgärder i trafikmiljön (bortledning, infiltration, dränering av grundvatten etc.) ska fokusera på konsekvenser i miljön i form av omgivningskontroll m.m. kring dessa. Även här är en fortsatt funktionskontroll och underhåll av grundvattenpåverkande åtgärder viktig för att minimera en eventuell negativ påverkan. Det fortsatta arbetet i detta avseende bör fokusera på dricksvattensförsörjning (både allmän och enskild), grundvattenberoende ekosystem samt risk för sättningar i mark.

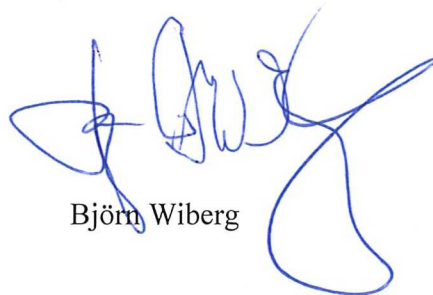
I handlingarna finns flera hänvisningar till Publikation 2013:45 (Yt- och grundvattenskydd). Denna rapport är under omarbetning. SGU anser att det är viktigt att revideringen slutförs, till exempel vad gäller behov av nya data. Färdigställandet av denna rapport, liksom prioritering av vattenskyddsåtgärder, bör göras i samråd med Havs- och vattenmyndigheten och SGU.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektör Göran Risberg.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologerna Björn Wiberg, Mattias Gustafsson, Mats Engdahl och Kristian Schoning samt enhetschefen Lars Rodhe deltagit och ärendet har föredragits av statsgeologen Björn Wiberg.



Göran Risberg



Björn Wiberg